

หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

หญ้าแฝก (vetiver grass) เป็นพืชตระกูลหญ้า พบกระจายอยู่ทั่วไปในทุกภาคของประเทศไทย แหล่งเดิมสันนิษฐานว่าอยู่บริเวณตอนกลางและตอนใต้ของประเทศอินเดีย ต่อมาได้มีการนำไปปลูกในหลายเขตทั่วโลก สำหรับประเทศไทยได้นำหญ้าแฝกมาใช้ประโยชน์เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำอย่างจริงจังตั้งแต่ พ.ศ. 2534 ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 9) มีพระราชดำริ ให้หน่วยงานต่างๆ ศึกษา วิจัย และส่งเสริมให้ประชาชนใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝก

หญ้าแฝกช่วยอนุรักษ์ดินและน้ำได้อย่างไร

1. แนวกอหญ้าแฝกช่วยกักเก็บตะกอนดินที่ถูกน้ำพัดพามา
2. ตะกอนที่ทับถมจะพัฒนาเป็นคันดินธรรมชาติ
3. ช่วยลดความเร็วและแรงของน้ำที่ไหลบ่า
4. ช่วยให้น้ำซึมลงดิน
5. รากหญ้าแฝกช่วยยึดดินไม่ให้พังทลายได้ง่าย

การใช้ประโยชน์หญ้าแฝกและข้อควรปฏิบัติ

1. คัดเลือกกล้าที่มีคุณภาพ มีอายุ 45-60 วัน
2. การปลูกหญ้าแฝก หลักสำคัญคือต้องปลูกชิดกันให้เป็นแนว โดยหากเป็นกล้าหญ้าแฝกที่ชำอยู่ในถุงพลาสติกให้ปลูกในร่องที่เตรียมไว้
3. ระยะปลูกระหว่างต้น 10 ซม. หากเป็นกล้าหญ้าแฝกแบบรากเปลือยให้มีระยะระหว่างต้น 5 ซม. จากนั้นกลบดินที่โคนให้แน่น
4. ควรเลือกช่วงเวลาปลูกในช่วงต้นฤดูฝน หลังปลูกควรรดน้ำให้ดินมีความชุ่มชื้นต่อเนื่องอย่างน้อย 15 วัน
5. ตัดใบทุก 3-4 เดือน ให้สูงประมาณ 30 ซม. ในช่วงต้นฤดูฝนและช่วงปลายฤดูฝนเพื่อกำจัดหน่อแก่ และเร่งการแตกหน่อ ทำให้แนวกอหนาแน่นขึ้น รับแรงปะทะของน้ำไหลบ่าและดักกรองตะกอนของดินได้ดี
6. ควรใส่ปุ๋ยหมักในช่วงปลูก ช่วงต้นฤดูฝนและกำจัดวัชพืชข้างแถวหญ้าแฝกตามความเหมาะสม
7. ควรปลูกซ่อมและแยกหน่อแก่ออก ทั้งนี้เพื่อให้หญ้าแฝกเจริญเติบโตเป็นแถวแน่น
8. ในกรณีที่กล้าหญ้าแฝกไม่เพียงพอ ควรปลูกขยายพันธุ์ก่อน เมื่อกกล้าแฝกอายุ 90-120 วัน จึงขุดหน่อไปปลูกในพื้นที่ต่อไป

การปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

- พื้นที่ลาดชัน ควรปลูกเป็นแถวเดี่ยวตามแนวระดับขวางความลาดเทของพื้นที่ ระยะห่างระหว่างแถวของหญ้าแฝกขึ้นอยู่กับความลาดชันของพื้นที่
- พื้นที่ไหลถ่น การปลูกหญ้าแฝกบริเวณด้านข้างของไหลถ่น โดยแถวแรกอยู่บนไหลถ่น แถวถัดลงไปอยู่ต่ำกว่าไหลถ่นประมาณ 1 ม. ขึ้นอยู่กับความลาดชันและความกว้างของไหลถ่น

- ทางลำเลียงน้ำในไร่นา ปลูกบริเวณริมขอบทั้ง 2 ข้าง ยาวตลอดจนสุดแนวทางลำเลียงนั้น

การปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันตะกอนดินทับถมลงแหล่งน้ำ

- ปลูกหญ้าแฝกตามแหล่งน้ำ แนวหญ้าแฝกจะช่วยป้องกันการพังทลายของขอบแหล่งน้ำนั้น และช่วยดักตะกอนดินไม่ให้ไหลลงไปที่ตมในแหล่งน้ำ

- อ่างเก็บน้ำ วางแนวปลูกหญ้าแฝกเป็นแถวตามแนวระดับความลาดเท จำนวน 3 แถว

- บ่อน้ำ สระน้ำ วางแนวปลูกหญ้าแฝกเป็นแถวตามแนวระดับ จำนวน 2 แถว

- แม่น้ำ ลำธาร คลอง คลองส่งน้ำ วางแนวปลูกหญ้าแฝกเป็นแถวเรียบ ขนานไปตามความยาวของแม่น้ำ ลำธาร คลอง หรือคลองส่งน้ำ ทั้ง 2 ฝั่ง

- ปลูกหญ้าแฝกบริเวณร่องน้ำ ปลูกพาดผ่านร่องน้ำเป็นรูปตัววีคว่ำ (^) ให้ส่วนแหลมของตัววีคว่ำอยู่กลางร่องน้ำหันทวนน้ำ ส่วนแขนทั้ง 2 ข้างของตัววีจะพาดขึ้นไปถึงบนฝั่งร่องน้ำทั้ง 2 ด้าน

- ปลูกหญ้าแฝกบริเวณร่องสวน ในพื้นที่ที่มีการขุดร่องสวนเพื่อปลูกพืช การปลูกหญ้าแฝกควรปลูกบนร่องสวน 1 แถว ห่างริมขอบแปลง 30 ซม.

